

विद 29. VARAN. BH. 27, 3. Im ÇKDr. werden folgende über *Nativität* handelnde Schriften namhaft gemacht: ज्ञातकदीपिका, ज्ञातकामृत, ँत्-
रंगिणी, ँकामुदी, रत्नाकर, ँसार, ज्ञातकार्पावि (vgl. COLEBR. Misc. Ess. II, 385. 410. 482. fg.), ँचन्द्रिका, लघु, वृक्षज्ञातक. Vgl. REINAUD, Mém. sur l'Inde 336. ँपद्धति Verz. d. B. H. No. 865. 869. fgg. Ind. St. 2, 253. ँपद्मकाश 252. 276. ज्ञातकामरण Verz. d. B. H. No. 866. fg. ँकलानिधि, ँसंप्रक्त MACK. Coll. 1, 122. — c) bei den Buddhisten *eine frühere Geburt* ÇAkjamuni's und die *dieselben behandelnden Erzählungen* VJUP. 39. BURN. Intr. 61. ँमाला ebend. WASSILJEW 109. ँसेन HIOUEN-THSANG I, 137. 197. Vjāpi zu H. 233 zählt 34 solche *frühere Geburten* auf; vgl. चतुस्त्रिंशत्ज्ञातकज्ञ und Ind. St. 3, 127. fg. 336. fgg. 4, 387. fgg. — d) ein *Aggregat gleichartiger Dinge*; vgl. चतुर्ज्ञातक.

ज्ञातकर्मन् (ज्ञात + क्) n. die *Cerimonie nach der Geburt des Kindes* SUÇA. 1, 369, 3. ÇĀṆKH. GRH. 1, 24. 5, 7. GRHJASAMGR. 1, 3. M. 2, 27. प्राङ्ग-
भिवर्धनात्पुंसो ज्ञातकर्म विधीयते 29. MBH. 3, 12484. JĀĀN. 1, 11. RAGH. 3, 18. ad ÇĀK. 191. Verz. d. B. H. No. 1039. pl. MBH. in BENF. Chr. 51, 19.

ज्ञातभी (ज्ञात + भी) f. N. pr. eines Frauenzimmers HARIV. LANGL. I, 165 (Calc. Ausg. 1987: उपदानवी).

ज्ञातमात्र (ज्ञात + मात्र) adj. f. *früher geboren, — entstanden* DAÇAK. in BENF. Chr. 186, 18. ज्ञातमात्रं न यः शत्रुं रोगं च प्रशमं नयेत् PĀNĀKAT. I, 264. Verz. d. Oxf. H. 47, b.

1. ज्ञातरूप (ज्ञात + रूप) n. die *angeborene Gestalt, Nacktheit*: ँधर split-
ternackt ĠĀBĀLOP. in Ind. St. 2, 77.

2. ज्ञातरूप (wie eben) 1) adj. *schön, glänzend* (viell. *golden*): ज्ञातरूपः
स गर्भो वै तेजसा लमिवानघ (श्रेयो) MBH. 13, 4088. ऋत्वा ज्ञातरूपस्य शै-
लस्य) रश्मयः सवितुर्यथा 14, 190. न ज्ञातरूपच्छ्रुत्वा ज्ञातरूपता ÇĀHĀRSHA im
ÇKDr. = उत्पन्नरूप ÇKDr. — 2) n. a) *Gold*, PROPAROÇ. NAIGH. 1, 2. OXYT.
ÇAT. BR. 14, 9, 4, 25. — AK. 2, 9, 95. H. 1044. KAUC. 10. 13. 19. 26. रजत-
ज्ञातरूपे LĀTJ. 1, 6, 24. 8, 1, 3. MBH. 13, 4100. N. 1, 18. R. 1, 38, 22. 4, 25,
25. BĀG. P. 1, 17, 39. — b) (als *Synonym von Gold*; vgl. AK. 2, 4, 2, 58)
Stechapfel ÇKDr.

ज्ञातरूपमय (von 2. ज्ञातरूप) adj. f. *golden* AIR. BR. 8, 13. MBH. 2,
1750. 3, 11356. 7, 1029. R. 3, 48, 13. 4, 33, 4.

ज्ञातरूपशिल (ज्ञा + शिल) m. N. pr. eines *goldenen Berges* R. 4,
40, 52.

ज्ञातवत् (von ज्ञात) adj. *das Wort ज्ञात oder eine andere von जन् ab-*
geleitete Form enthaltend: ऋच् AIR. BR. 1, 16.

ज्ञातवासगृह (ज्ञात-वास + गृह) n. ज्ञातवस्मन् KATHĀS. 23, 61.

ज्ञातविद्या (ज्ञात + वि) f. *Wissen von dem was ist oder von den Ur-*
sprüngen, vom Wesen der Dinge: ब्रह्मा लौ वर्दति ज्ञातविद्याम् RV. 10,
71, 11. NIR. 1, 8.

ज्ञातवेदस् (ज्ञात + वे) m. die *Ableitungen des Wortes NIR. 7, 19 sind*
folgende: a) *die Wesen kennend*, vgl. RV. 8, 39, 6. 6, 15, 3; b) *von den*
Wesen gekannt; c) *in den Wesen befindlich*, vgl. RV. 3, 1, 20; d) *Habe*
besitzend; e) *Weisheit besitzend*. Andere *Ableitungen und Erklärungen*
geben die Brāhmaṇa; vgl. NIR. a. a. O. ÇAT. BR. 9, 5, 4, 68. Wie die
angeführten Stellen zeigen ist man schon in früher Zeit über die Bed.
des Wortes ungewiss gewesen. Zum voraus sind die Auffassungen zu

beseitigen, welche ज्ञात so deuten wie es am Anfang von comp. erst
in späterer Zeit vorkommt, und fraglich bleibt nur, ob zu erklären sei:

1) *der die Wesen (Menschen und Götter oder die Dinge, alles was ist)*
kennt, oder 2) *der die Wesen u. s. w. besitzt, dem das Lebendige oder*
Seiende gehört. Die erste dieser Bedeutungen dürfte als zu Agni's
Wesen passend und in mehreren Verbindungen angedeutet, den Vor-
zug verdienen. Sie ist wohl auch anzunehmen in der Stelle: केन नु त्व-
मर्थवन्काच्येन केन ज्ञातेनासि ज्ञातवेदः *kraft welches Wesens (Ursprungs)*
bist du ein Kenner der Wesen? AV. 5, 11, 2. Ausserdem erscheint das Wort
nur als eine der heiligen, mystischen Bezeichnungen Agni's oder als Na-
me einer derverschiedenen von jener Mythologie angenommenen Agni.

AK. 1, 1, 4, 49. H. 1099. सूनुं सहेसो ज्ञातवेदस् विप्रं न ज्ञातवेदस्म् RV. 1, 127,
1. अग्निस्मि जन्मना ज्ञातवेदः 3, 26, 7. प्र नु वैचं विद्या ज्ञातवेदस् 6, 8,
1. उशना काच्यस्त्वा नि होतारमसाद्यत् । आयाजं त्वा मनवे ज्ञातवेदस्म्
8, 23, 17. 2, 2, 1. 3, 2, 8. 4, 14, 1. 6, 4, 2. सर्मिडे ज्ञातवेदसि AV. 2, 12, 8.
श्रुयो तुषां श्रौ वप ज्ञातवेदसि 11, 1, 29. ÇAT. BR. 1, 7, 3, 15. 14, 9, 3, 2. ĀCV.
GRH. 1, 10. रत्तु त्वाग्नये ये अस्वत्त्वा रत्तु त्वा मनुष्या इ यमिन्धते । वै-
श्यानेरो रत्तु ज्ञातवेदा दिव्यस्त्वा मा धीग्विद्युतो मृदु AV. 8, 1, 11. RV. 10,
16, 9. TS. 2, 2, 3, 3. KATHOP. 4, 8. PRAÇNOP. 1. 8. वेदास्त्वर्थं ज्ञाता वै ज्ञात-
वेदास्ततो ज्ञसि MBH. 2, 1146. 1, 883. 3, 10677. 14117. R. 2, 69, 13. 4, 25,
28. RAGH. 12, 104. 15, 72. BĀG. P. 5, 10, 5. 20, 16. 17. du.: उभौ मामवतं
ज्ञातवेदसौ TBA. 2, 4, 3, 5. VS. 5, 3. 12, 60. RV. 7, 2, 7. pl. AV. 18, 4, 12. Ein
Thema ज्ञातवेद muss in der folg. Stelle angenommen werden: परो रजः
सवितुर्ज्ञातवेदो देवस्य भर्गो मनसेदं ज्ञान BĀG. P. 5, 7, 13.

ज्ञातवेदस 1) adj. *dem ĠĀtavedas gehörig, ihn betreffend u. s. w.:*
तुच NIR. 7, 20. — 2) f. *Bein. der Durgā* MBH. 6, 802.

ज्ञातवेदसौय adj. = ज्ञातवेदस; n. nämlich सूक्त ÇAT. BR. 13, 5, 4, 12.
ÇĀṆKH. ÇA. 8, 6, 6. 10, 8, 32.

ज्ञातवस्मन् (ज्ञात + वे) n. *das Gemach eines neugeborenen Kindes,*
Wochenstube KATHĀS. 17, 67.

ज्ञातसेन (ज्ञात + सेना) m. N. pr. eines Mannes; davon patron. ज्ञातसे-
न्यै VĀRT. zu P. 4, 1, 114.

ज्ञातायन patron. von ज्ञात gaṇa अश्वादि zu P. 4, 1, 110.

ज्ञाति (von जन्) f. TRĪK. 3, 3, 1. 1) *Geburt* AK. 3, 4, 42, 70. H. an. 2, 168.

fg. MED. t. 19. BURN. Intr. 487. 493. Lot. de la b. l. 331. आचार्यस्त्वस्य यो

ज्ञातिं विधिबद्धेदारगः । उत्पादयति सावित्र्या सा सत्या साज्जामरा ॥ M.

2, 148. ज्ञात्यन्ध von *Geburt blind, blindgeboren* 9, 201. MBH. 1, 4198.

13, 1825. BHARTR. 1, 89. सप्त ज्ञातिशतान्येव मृतयाः संभवतु ते R. 1, 89, 18.

ज्ञातिषु bei den *Wiedergeburten* 62, 17. Auch ज्ञातोः ज्ञातीमरणभीरु MBH.

13, 1051. 14, 427. 471. न संसरति ज्ञातीषु परं स्थानमाश्रितः 1266. — 2)

die durch die Geburt bestimmte Daseinsform (als Mensch, Thier u. s. w.):

ज्ञात्यायुर्भोगः JOGAS. 2, 13. वेदाभ्यासेन सततं शौचेन तपसैव च । अद्रोहिणा

च भूतानो ज्ञातिं स्मरति पौर्विकीम् ॥ M. 4, 148. 149; vgl. ज्ञातिस्मर fgg.

अश्वज्ञातिज्ञं *kennend die eigentliche oder frühere Daseinsform des Pfer-*

des KATHĀS. 18, 98. — 3) *die durch die Geburt bestimmte Stellung im*

Staate, Stand, Rang (als Brahmane u. s. w.) JOGAS. 2, 31. कीनज्ञाति M. 3,

15. अक्वष्टं 8, 177. उत्कृष्टा ज्ञातिमसृते (भूतः) 9, 335. श्रेयसो ज्ञातिम् 10,

64. क्षत्रियादिप्रकन्यायां मृतो भवति ज्ञातिः 11. ज्ञातो निषादाच्छूद्रायां